

Ninsese toată ziua. Acum se lăsa întunericul, des și degrabă, iar el stătea la fereastră, privind în jos, către siluetele minuscule din Central Park. Pe zăpada de sub fiecare felinar, lumina desena cercuri fără cusur. Patinatori pe care nu izbutea să-i deslușească în detaliu alunecau pe lacul înghețat. Mașinile se târau pe străzile murdare.

În preajma lui, în dreapta și în stânga, se înghesuiau zgârie-norii din centrul orașului. Dar între el și parc nu se afla nimic, dacă nu punem la socoteală jungla de clădiri joase, acoperișurile plate transformate în grădini sau pline cu piesele masive ale unor instalații, ori coamele ascuțite ale unor construcții.

Adora priveliștea aceea; era întotdeauna surprins când alții o găseau neobișnuită, când se întâmpla ca vreun muncitor venit să repare aparatura de birou să se pomenească spunând că nu mai văzuse niciodată așa ceva în New York. Păcat că nu exista câte un turn de marmură pentru fiecare; păcat că nu existau o mulțime de turnuri, în care să poată urca oricine, privind orașul de la diverse înălțimi.

De ținut minte: a se construi o multitudine de turnuri, fără nici o altă utilitate decât aceea de a servi pe post de parcuri publice înălțate către cer. Folosind o marmură superbă, care să încânte. Poate că avea s-o facă în anul acela. Era extrem de probabil. Și bibliotecile. Intenționa să înființeze cât mai multe, ceea ce implica o serie de călătorii. Dar avea să facă toate astea, da, și cât de curând. La urma urmelor, parcurile erau deja

aproape terminate, iar micile școli fuseseră deschise în șapte orașe. Caruselele fuseseră inaugurate în douăzeci de locații diferite. Fără îndoială că animalele nu erau autentice, dar fiecare dintre ele reprezenta o reproducere meticuloasă și indestructibilă a unei capodopere a sculpturii artisanale europene. Oamenii adorau caruselele. Însă venise timpul unui noian de planuri noi. Iarna îl prinsese visând...

În ultimul secol, materializase o sută de astfel de idei. Iar succesele din anul acela aveau farmecul lor reconfortant. Construiseră un carusel în stil antic chiar în interiorul clădirii, folosind drept mulaj pentru reproducere vechile versiuni originale ale cailor, leilor și ale celorlalte animale. Muzeul automobilelor clasice ocupa acum unul dintre nivelele subsolului. Publicul se îngrămădea să vadă mașinile Model T, pe cele marca Stutz Bearcat și MG-TD-urile, cu roțile lor cu spițe din sârmă.

Și mai erau, desigur, muzeele cu păpuși: în încăperile imense, bine luminate de pe cele două nivele de deasupra holului, se afla vitrina companiei, plină cu păpușile pe care le adunase din toate colțurile lumii. Și muzeul particular, cu păpușile pe care le îndrăgea în mod deosebit, deschis doar când și când.

În răstimpuri, se furișă în josul scării, să privească vizitatorii, să se plimbe prin mulțime, niciodată neobservat, dar reprezentând un necunoscut pentru toată lumea aceea.

Un om de doi metri și cincisprezece nu poate evita ochii semenilor săi. Așa fusese întotdeauna. Însă în ultimii două sute de ani se întâmplase un lucru mai degrabă amuzant. Ființele omenesci deveniseră mai înalte! Iar acum, minunea minunilor, chiar și cu înălțimea lui, nu mai ieșea atât de mult în evidență. Bineînțeles că toată lumea îl privea cu luare-aminte, dar nimeni nu se mai speria de el.

Mai mult decât atât, în clădire intra uneori câte un reprezentant masculin al neamului omenesc realmente mai înalt decât

el. Bineînțeles că personalul îl alerta. Credeau că dorința de a i se anunța apariția unor asemenea indivizi era una dintre ciudăteniile sale. Asta îi distra. El nu se sinchisea. În plăcea să vadă oamenii zâmbind și râzând.

– Domnule Ash, acolo e un tip înalt. Camera cinci.

El se întorcea către setul de mici ecrane strălucitoare și se grăbea să arunce o privire asupra individului. O simplă faptură umană. De obicei, își dădea seama de asta imediat, cu certitudine. Foarte rare se vedeau ocaziile în care nu era sigur. Atunci cobora cu un lift silențios și rapid, și mergea în preajma persoanei destul de mult cât să se convingă, luând în considerație o mulțime de detalii care îi garantau că nu avea în față decât un om.

Alte vise: mici clădiri de joacă pentru copii, construite cu rafinament, din materiale plastice din era spațială, cu o bogăție de detalii complexe. Vedeau mici catedrale, castele, palate – reproduceri fidele ale unor comori arhitectonice de dimensiuni mult mai mari – realizate cu viteza fulgerului și cu „cheltuieli minime“, cum ar fi spus consiliul de administrație. Ar fi avut diverse dimensiuni, începând de la cele ale unei case de păpuși până la cele ale unor construcții în care să poată intra înșiși copiii. Și cai de carusel, de vânzare, din rășină naturală, pe care să și-i poată permite aproape oricine. Sute de exemplare ar fi putut fi trimise în școli, în spitale, în alte asemenea instituții. Pe urmă, mai era obsesia pe care se străduia să o pună în practică – păpuși cu adevărat frumoase pentru copiii săraci, păpuși care să nu se strice și care să poată fi curățate cu ușurință –, dar se ocupa de asta, mai mult sau mai puțin, încă de la începuturile noului veac.

De cel puțin cinci ani producea păpuși din ce în ce mai ieftine, păpuși de calitate superioară celor dinaintea lor, păpuși din noile materiale chimice, păpuși rezistente și dragălașe; cu toate acestea, continuau să fie prea scumpe pentru copiii săraci.

Dar, în anul acela, intenționa să încerce cu totul altceva... Avea planuri pe planșetă, două prototipuri promițătoare. Poate...

Când se gândea la nenumăratele sale proiecte, simțea o căldură încurajatoare strecurându-i-se în vene, pentru că aveau să-i ia sute de ani. Cu mult timp în urmă, în vremurile antice, cum le numeau ei, visase monumente. Cercuri enorme, de piatră, pe care să le poată vedea toată lumea, un dans al uriașilor în iarba înaltă a câmpiei. Până și turnurile de dimensiuni modeste îl obsedaseră vreme de decenii și, cândva, literele din cărțile superbe fuseseră, timp de secole, întregul lui prilej de bucurie.

Dar găsisese o obsesie stranie și provocatoare în aceste obiecte destinate jocului din lumea modernă, în aceste păpuși, în aceste mici imagini ale oamenilor, care nu erau, de fapt, copii, pentru că păpușile nu seamănă niciodată într-adevăr cu copiii.

Monumentele fuseseră înălțate pentru cei care călătoreau, ajungând să le vadă. Păpușile și jucăriile pe care le perfecționau ajungeau în toate țările din lume. Într-adevăr, mașinile făcuseră tot soiul de obiecte noi, superbe, la îndemâna tuturor oamenilor, de toate naționalitățile – a celor bogați, a celor săraciți, a celor având nevoie de alinare, de hrană ori de adăpost, a celor închiși, pentru totdeauna, în sanatorii și aziluri.

Compania aceea fusese salvarea lui; își transformase în produse de succes până și cele mai nebunești, cele mai îndrăznețe vise. De fapt, nu înțelegea de ce alte fabrici de jucării făceau atât de puține inovații, de ce pe rafturile magazinelor se înșirau păpuși identice, produse în serie, cu fețe inexprsive; nu pricepea de ce ușurința cu care puteau fi fabricate nu conduseseră la o explozie de jucării originale și de invenții. Spre deosebire de confratii lui, care nu cunoșteau bucuria, pentru el fiecare triumf însemnase asumarea unor riscuri din ce în ce mai mari.

Nu-i făcea plăcere să-i scoată pe alții de pe piață. Nu, concurența continua să fie un concept pe care nu reușea să-l perceapă decât la nivel intelectual. Nutrea, în taină, credința că,

în acele vremuri, numărul potențialilor cumpărători era, practic, nelimitat. Era loc pentru oricine fabrica obiecte de valoare. Și, între zidurile acelea, în turnul lui avântat și înspăimântător de oțel și de sticlă, se bucura de succesele sale într-o stare de nealterată „beatitudine“, pe care nu o putea împărtăși cu nimeni altcineva.

Nimeni altcineva. Numai păpușile puteau să i-o împărtășească. Păpușile așezate pe rafturile de sticlă de pe pereții de marmură colorată, păpușile de pe pedestalele din colțuri, păpușile grupate laolaltă pe biroul lui imens, de lemn. Bru a lui, prințesa lui, superba lui franțuzoaică, în vârstă de un secol; cel mai trainic dintre martorii săi. Nu trecea nici măcar o zi fără să nu coboare la primul etaj al clădirii, făcându-i o vizită lui Bru – încântătoarea îmbinare a unor standarde impecabile, înaltă de un metru, cu buclele ei din mohair intacte, cu chipul pictat echivalând cu o capodoperă, cu torsul și cu picioarele de lemn tot atât de perfecte acum precum fuseseră atunci când compania franțuzească o fabricase pentru piața din Paris, cu peste o sută de ani în urmă.

Acesta fusese farmecul ei, iar de ea se bucuraseră sute de copii; prin ea se atinsese o culme a măiestriei și a producției în masă. Până și hainele ei din matase, produse în serie, reprezentaseră o realizare specială. Nu doar pentru privilegiați, ci pentru mulțime.

Fuseseră ani în care, cutreierând prin lume, o purtase alături de el, scoțând-o din valiză din când în când, doar pentru a se uita în ochii ei de sticlă, pentru a-i împărtăși gândurile lui, sentimentele, visele. Zărise lumina scânteind, în privirea ei mereu atentă, la vreme de noapte, în singurătatea unor camere sordide de hotel. Iar acum era adăpostită sub sticlă, și în fiecare an o vedeau mii de oameni, și toate celelalte vechi păpuși Bru erau adunate în jurul ei. Uneori își dorea să o aducă, pe furiș, în susul scârilor, să o așeze pe un raft din dormitor. Cui i-ar fi păsat? Cine ar fi îndrăznit să comenteze? Bogația te înconjoară cu o tăcere

binecuvântată, își spuse. Oamenii se gândesc înainte de a deschide gura. Simt că trebuie s-o facă. Dacă ar fi dorit, ar fi putut vorbi din nou cu păpușa. În muzeu, păstra tăcerea când se întâlneau, despărțiți de vitrina de sticlă. Ea aștepta cu răbdare să fie repusă în drepturi, muza umilă a imperiului său.

Bineînțeles că această companie a lui, această întreprindere a lui, așa cum era adesea numită în ziare și în reviste, se baza pe o matrice a dezvoltării industriale și a producției mecanice care existase numai în ultimii trei sute de ani. Ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi fost distrusă de războaie? Dar păpușile și jucăriile îi daruiau o fericire atât de deplină, încât își imagina că, de atunci înainte, n-ar mai fi putut trăi fără ele. Chiar dacă războiul ar fi redus lumea la o grămadă de moloș, ar fi continuat să facă figurine din lemn și din lut și să le picteze el însuși.

Uneori se imagina astfel, singur printre ruine. Vedeă New York-ul ca într-un film științifico-fantastic, mort, tăcut, plin de coloane răsturnate, de frontoane fărâmițate și de sticlă spartă. Se vedeă stând pe o scară dărăpănată de piatră, făcând o păpușă din vergele legate cu fâșii de pânză rupte în tăcere și cu respect din rochia de mătase a unei femei moarte.

Dar cine s-ar fi gândit că avea să-i treacă așa ceva prin minte? Că, hoinărind, cu un secol în urmă, la vreme de iarnă, pe una dintre străzile Parisului, avea să se răsucescă, să-și arunce privirea într-o vitrină, în ochii de sticlă ai lui Bru, și să se îndrăgostească cu atâta pasiune? Desigur că rasa lui fusese întotdeauna cunoscută pentru pofta de joacă, pentru capacitatea de a îndrăgi, de a se bucura. Poate că nu era câtuși de puțin surprinzător. Cu toate că studiul unei rase era o problemă delicată atunci când erai singurul ei supraviețuitor, mai ales pentru cineva care nu se dădea în vânt după punctul de vedere medical și după terminologia specifică, a cărui memorie era bună, dar nicidecum supranaturală, al cărui simț al timpului era adesea nesocotit cu bună știință, printr-o afundare „copilăreasă“ în prezent și din spaimă față de tot ce implica

o gândire la scara mileniilor sau a eonilor sau a oricum ar fi vrut oamenii să numească enormele întinderi de timp cărora le fusese martor, de-a lungul cărora trăise și se străduise să rabde totul pentru ca, în final, să le dea cu dragă inimă uitării sub vraja măreței întreprinderi atât de potrivite cu puținele, dar ieșitele sale din comun talente.

Cu toate acestea, își studiase propria rasă, observându-și propria persoană și notând totul cu meticulozitate. Și nu se pricepea să preciză ce avea să aducă viitorul, sau cel puțin așa simțea.

La urechi îi ajunse un zumzet slab. Știa că erau spiralele de sub podeaua de marmură, care radiau în încăpere o căldură moderată. Își imagina că o putea simți urcând, pătrunzându-i în pantofi. În turnul lui nu era nici frig, nici înăbușitor de cald, niciodată. Spiralele îi purtau de grijă. Măcar dacă toată lumea din exterior s-ar fi putut bucura de un asemenea confort. Dacă ar fi avut cu toții mâncare din abundență și căldură. Compania lui trimitea milioane în ajutorul locuitorilor deșerturilor și ai junglelor de peste mări, dar nu știuse niciodată, cu certitudine, cine le primea, cine profita de pe urma lor.

În primele zile ale filmului, iar apoi ale televiziunii, se gândise că războaiele aveau să înceteze. Că foametea urma să dispară. Oamenii nu puteau suporta să le privească pe ecranul din fața lor. Ce idee prostescă! Se părea că războiul și foametea se răspândeau mai mult ca niciodată. Pe fiecare continent, semințele se luptau una împotriva alteia. Milioane de oameni sufereau de foame. Erau atât de multe de făcut. De ce să alegi cu atâta grijă? De ce să nu faci totul?

Începuse din nou să ningă, cu fulgi atât de mărunți, încât abia dacă îi putea zări. Păreau să se topească imediat ce atingeau străzile întunecoase de dedesubt. Dar străzile acelea erau cu șaizeci de etaje mai jos. Nu putea fi sigur. Zăpada pe jumătate topită se aduna în rigole și pe acoperișurile din apropiere. Poate că, în scurt timp, totul avea să fie, din nou, de un alb proaspăt și,

în camera aceea izolată și calduroasă, aveai să-ți poți imagina orașul în întregime mort și în ruine, ca după o molimă care nu năruie clădirile, dar ucide făpturile cu sânge cald adăpostite în ele, precum termitelile în pereții de lemn.

Cerul era negru. Singurul lucru care îi displăcea, când era vorba de zăpadă. Când te bucuri de ea, pierzi cerul. Iar el iubea atât de mult văzduhul de deasupra New York-ului, vederea panoramică a bolții pe care oamenii de pe străzi nu o zăreau, de fapt, niciodată.

– Turnuri, construiește-le turnuri, spuse. Fă un muzeu mare, sus, aproape de cer, înconjurat de terase. Urcă-i acolo în lifturi de sticlă, către un liman din care să vadă...

Turnuri pentru plăcere, alături de cele înălțate pentru afaceri și pentru profit.

Un gând îl lua în stăpânire pe neașteptate, de fapt un gând mai vechi, care îi revenea adesea, îndemnându-l să mediteze și, poate, chiar să facă presupuneri. Primele scrieri din lume fuseseră listele făcute de negustori, listele unor bunuri cumpărate și vândute. Astea erau tablele cu scriere cuneiformă descoperite la Ierihon, niște inventare... Și tot așa stăteau lucrurile în cazul celor de la Micene.

Nimanui nu i se păruse că era important să-și noteze ideile sau gândurile. Clădirile arătasera cu totul altfel. Cele mai mari erau locuri de rugăciune – templele și imensele zigate din cărămizi de argilă, acoperite cu piatră de calcar, în care oamenii urcau pentru a aduce sacrificii zeilor. Cercul de blocuri din piatră de pe câmpia Salisbury...

Acum, cu șapte mii de ani mai târziu, cele mai înalte construcții erau clădirile comerciale. Purtau inscripții cu nume de bănci, de mari corporații sau de companii particulare enorme, așa cum era a lui. De la fereastră, putea să vadă numele acelea strălucind, majuscule grosolane profilate pe fundalul fulgilor din văzduh, în întunericul care nu era cu adevărat întuneric.

Cât despre temple și locurile de rugăciune, acestea erau relicve sau nu mai aveau nici o valoare. Dacă s-ar fi străduit, ar fi putut distinge, undeva, acolo jos, turlele catedralei St. Patrick. Dar era mai degrabă un altar al trecutului decât un centru vibrant al spiritului religios al comunității, și părea demodată, așa cum se înalță către ceruri, în mijlocul clădirilor gigantice, banale, cu fațade din sticlă. Nu era maiestooasă decât privită din stradă.

Scribii din Ierihon ar fi înțeles această schimbare, se gândi. Sau, pe de altă parte, poate că n-ar fi făcut-o. Abia dacă o înțelegea el însuși, cu toate că implicațiile păreau colosale și mult mai uimitoare decât își dădeau seama oamenii. Acest comerț, această infinită diversitate a obiectelor frumoase și utile ar fi putut salva lumea, în ultimă instanță, doar dacă... Demodarea planificată a lucrurilor, distrugerea în masă a bunurilor de anul trecut, graba de a considera proiectele altora învechite sau lipsite de importanță erau rezultatul unei tragice lipse de viziune. Iar vina nu o purtau decât marginile implicații ale teoriei economiei de piață. O adevărată revoluție nu consta într-un ciclu al făuririi și al distrugerii, ci într-o expansiune de o ingeniozitate grandioasă și fără limite. Vechile dihotomii trebuiau să dispară. În draga lui Bru, în componentele ei asamblate în fabrică, în calculatoarele de buzunar purtate de milioanele de oameni de pe stradă, în minunata alunecare lină a pixurilor cu bilă pe suprafața hârtiei, în Bibliile de cinci dolari și în jucării, în frumoasele jucării de pe rafturile magazinelor, vândute pentru câțiva creișari – acolo se afla salvarea.

Se părea că ar fi putut cuprinde toate acestea cu mintea, că le-ar fi putut pătrunde esența, că ar fi putut emite teorii solide, ușor de explicat, doar dacă...

– Domnule Ash...

Îl întrerupsese o voce blândă. Nici nu era nevoie de mai mult. Îi instruisese pe toți. „Nu deschideți ușa cu zgomot. Vorbiți încet. O să vă aud.“